

Vroegmoderne tijd

Gebruik bron 5.

Een bewering:

In deze prent wordt kritiek weergegeven op het bestuur van de Nederlandse gewesten.

- 3p **8** Ondersteun deze bewering door:
- het besluit van Philips II te noemen dat de aanleiding vormt voor het maken van deze prent en
  - uit te leggen welke kritiek over het bestuur van de gewesten wordt weergegeven, waarbij je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

Gebruik bron 6.

In de jaren 1660 introduceert Jean-Baptiste Colbert (1619-1683), de Franse minister van financiën, een nieuw economisch beleid in Frankrijk.

- 3p **9** Noem dit nieuwe beleid **en** leg uit met een verwijzing naar de bron dat dit nieuwe beleid noodzakelijk is.

In 1668 schreef de Nederlandse filosoof Adriaan Koerbagh in zijn boek dat hij zich verbaasde dat in de Bijbel "valt te lezen dat God zelf van boven naar beneden kwam, om een gezellig praatje te maken met een of ander godzalig mens en om dan meteen bij hem te blijven logeren".

- 2p **10** Leg uit welk verlicht uitgangspunt Koerbagh toepaste op verhalen in de Bijbel.

Gebruik bron 7.

Jefferson gaat bij het schrijven van deze tekst uit van de politieke ideeën van Rousseau.

- 4p 11 Leg dit uit voor twee politieke ideeën van Rousseau, waarbij je je antwoord telkens ondersteunt met een andere verwijzing naar de bron.

Twee gebeurtenissen uit de Franse Revolutie:

- 1 Op 17 juni 1789 richtten de vertegenwoordigers van de derde stand van de Staten-Generaal de Nationale Vergadering op en begonnen vervolgens met het schrijven van een grondwet. Verschillende vertegenwoordigers van de geestelijkheid en de adel sloten zich bij de Nationale Vergadering aan.
- 2 Op 27 juni 1789 beval koning Lodewijk XVI alle vertegenwoordigers van de geestelijkheid en de adel die zich nog niet hadden aangesloten bij de Nationale Vergadering, om dat alsnog te doen.

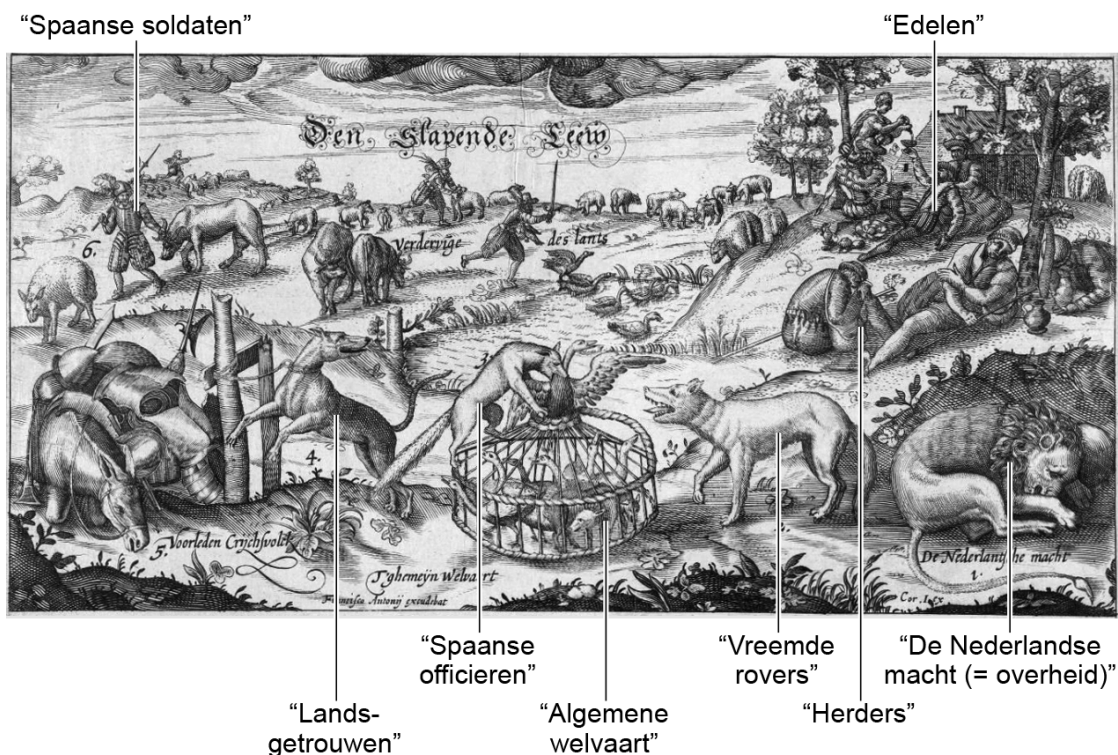
- 2p 12 Geef aan waardoor:

- Lodewijk XVI zich in zijn positie bedreigd voelde door de oprichting van de Nationale Vergadering, en
- Lodewijk XVI verwachtte dat zijn bevel van 27 juni zijn positie zou beschermen.

Vroegmoderne tijd

bron 5

Een Nederlandse prent over het jaar 1567 met als titel *De slapende leeuw*:

bron 6

Economische cijfers van omstreeks 1650:

Franse export naar de Republiek		Franse import uit de Republiek	
Goederen	Waarde	Goederen	Waarde
wijn	6.193	wollen stoffen	6.890
graan en noten	3.450	parfumerieën	3.193
zout	2.489	suiker en snoepgoed	1.885
linnen stoffen	1.583	juwelen	1.835
overige goederen	1.986	linnen	1.700
		metalen (ijzer enz.)	1.500
		wapens en munitie	1.235
		kleurstoffen	1.035
		overige goederen	2.172
totaal	15.701	totaal	21.446

Toelichting:

Alle getallen zijn in 1000 Franse ponden.

bron 7

In 1774 stelt de politicus Thomas Jefferson voor om namens de Amerikaanse kolonies een verzoekschrift te schrijven aan de Britse koning:

Dat zijne majesteit moge begrijpen dat we reden hebben dit te verwachten wanneer hij erbij stilstaat dat hij niet meer is dan de hoogste dienaar van het volk, aangesteld door de wet, en met duidelijk afgebakende bevoegdheden, om te assisteren in de werking van de grote overheidsmachine, die ten behoeve van hen is ingesteld en bijgevolg ook onder hun toezicht staat. (...) Om hem eraan te herinneren dat onze voorouders, voordat ze naar Amerika emigreerden, vrije inwoners waren van de Britse gebieden in Europa en een recht bezaten dat de natuur aan alle mensen heeft gegeven: om het land waar zij toevallig, niet door een bewuste keuze zijn gevestigd, te verlaten en op zoek te gaan naar nieuwe leefgebieden; en daar nieuwe samenlevingen te vestigen, onder wetten en regels die naar hun idee het meest het algemene geluk bevorderen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.